

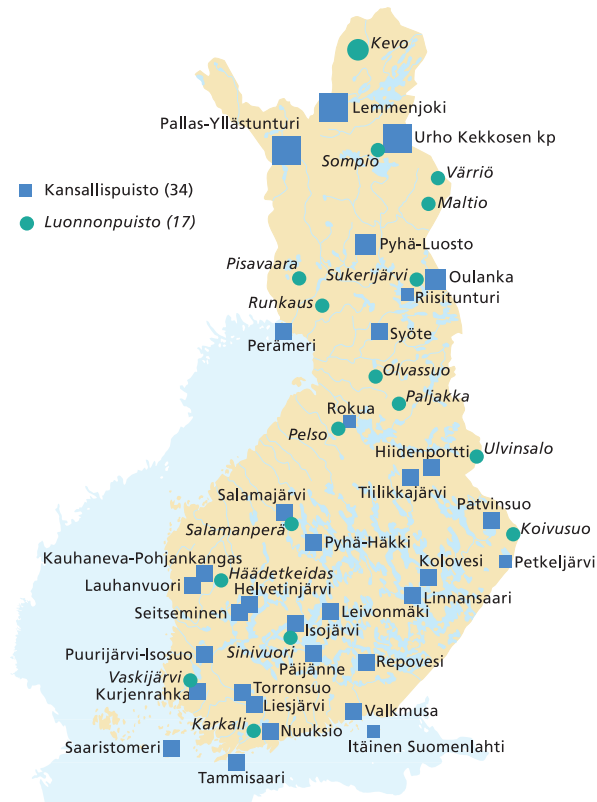
Metsähallituksen luontopalvelut

Vuosikertomus 2006

METSÄHALLITUS

Metsähallituksen hallinnassa olevat kansallis- ja luonnonpuistot, erämaa-alueet ja retkeilyalueet sekä valtion yleiset vesialueet

© METSÄHALLITUS 2007
© MAANMITTAUSLAITOS 1/000007

Sisällys

Luontopalvelujohtajan katsaus	3
Metsähallituksen luontopalvelut	4
Tarjoamme retkeilypalveluja ja luonto-opastusta	6
Keräämme luontotietoa ja suojelemme kulttuuriperintöä	9
Suunnittelemme suojelualueiden hoitoa ja käyttöä	12
Tarjoamme metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia	13
Luontomatkailussa etsitään yhteisiä toimintatapoja	14
Metsähallituksen luontokeskukset, -talot ja palvelupisteet	15

Luontopalvelujen visio 2010:

Lajien ja luontotyyppien suotuisa suojelutaso on alueillamme turvattu ja palvelumme ovat arvostettuja ja edistävät luonnon ja ihmisen hyvinvointia.

Toimitus: Hanna Kaurala ja Liisa Nikula

Taitto: Marianne Katainen

Kannen valokuva: Mikael Hintze – Salamajärven seudun luonnon-suojelualueiden hoitoa ja käyttöä suunnitellaan poikkeuksellisen laajana kokonaisuutena.

Takakannen valokuva: Timo Nieminen

Metsähallitus, luontopalvelut 2007
PL 94 (Vernissakatu 4), 01301 Vantaa
Puhelin 0205 64 100, telefax 0205 64 4350
www.metsa.fi, www.luontoon.fi

Erweko Painotuote Oy, Helsinki 2007
Painopaperi: 100 % kierrätyspaperi Cyclus Print
Painos 3 500 kpl

Painotuote
441 032

ISBN 978-952-446-589-2

JARI KOSTET

Luontopalvelujohtajan katsaus

Metsähallituksen luontopalvelut hoitaa kansallis- ja luonnonpuistoja, muita luonnonsuojelualueita, erämaa-alueita sekä valtion retkeilyalueita luonnonarvojen säilyttämiseksi ja luonnossa liikkujien ja harrastajien palvelemiseksi. Hoidossamme ovat myös valtion omistuksessa olevat merien ja järvien yleiset vesialueet. Luontopalvelut työllistää ja luo mahdollisuuksia luontomatkailulle ja tutkimukselle sekä edistää Metsähallituksen taousmetsien kestävää käyttöä. Toiminnan tavoitteista päättää vuosittain eduskunta ja niitä täsmentävät luonnonsuojelutehtäviä ohjaava ympäristöministeriö sekä retkeily- ja eräasioita ohjaava maa- ja metsätalousministeriö.

Luontopalvelut on kiitänyt viime ajat muutosten vuolaassa virrassa – ei ajopuuna, vaan kädet lujasti peräsimellä ja katse tiukasti edessä olevissa kosken syövereissä. Oma organisaatiouudistuksemme, koko luonnonsuojeluhallinnon tuottavuusesiselvitys, Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelustrategia sekä METSO-ohjelman toteutus ja sen jatko-suunnitelmat ovat pitäneet henkilöstön kiireisenä.

Muutokset liittyvät toisiinsa. Luontopalvelujen organisaatiouudistus toteutettiin niin, että meillä on jatkossa edellytykset tuottavuuden parantamiseen ja valmiudet ottaa vastaan uusia suojelualueiden hoitoon liittyviä tehtäviä.

Luontopalvelujen vuoden 2006 tulostavoitteet saavutettiin kokonaisuutena mallikkaasti. METSO-ohjelman inventoinnit vietiin suunnitelmien mukaisesti päätökseen, merialueiden inventoinnit etenivät ja mediassa Metsähallitus yhdistyi jopa delfineihin. Merenkurkun hyväksyminen UNESCO:n

maailmanperintökohteeksi tukee työtämme meri- ja saaristoluonnon hyväksi. Kulttuuriperintö on entistä paremmassa turvassa, kun sen suojelu nostettiin tärkeäksi osaksi luonnonsuojelutyötä.

Toimintamme laajeni vuonna 2006 merkittävästi luonnonvarojen kestäväen käytön suuntaan metsästys- ja kalastusasioita hoitavan henkilöstön siirryttyä luontopalveluihin. Eräasioita on kehitetty erätalospäällikön ohjauksessa selkeänä kokonaisuutena. Eräasioiden hoidon edellyttämiä tietojärjestelmiä on luotu määrätietoisesti hyvässä yhteistyössä muiden prosessien ja tutkimustahojen kanssa.

Osaamisellamme on myös kansainvälistä kysyntää. Vuonna 2006 solmimme yhteistyösopimukset Viron luonnonsuojelualueviraston ja Viron metsähallituksen kanssa. Liettuassa luontopalvelut on kehittänyt maan luonnonsuojelualuehallintoa. Yksi puistonjohtajistamme työskentelee vuoden 2007 Maailman luonnonsuojeluliiton (IUCN) päämajassa Sveitsissä hoitaen mm. biodiversiteettisopimuksen suojelualue-työohjelman toteutusta. Olemme pitkän harkinnan jälkeen liittyneet Eurosite-verkoston, joka on keskittynyt erityisesti Natura-alueiden hoidon kehittämiseen. Jatkamme myös yhteistyötämme Brysseliin asettuneen EUROPARC-Liiton kanssa – ja onhan siellä toinenkin sillanpääasema, Euroopan metsähallitusten yhteinen EUSTAFOR.

Rauno Väisänen

Metsähallituksen luontopalvelut

Metsähallitus tuottaa luonnonvara-alan palveluja monipuoliselle asiakaskunnalle kansalaisista suuryrityksiin. Toiminta perustuu valtion maa- ja vesialueiden asiantuntevaan ja yhteistyöhäkkiseen käyttöön. Metsähallituksen tehtävät jakautuvat liikelouteen ja luontopalvelujen hoitamiin julkisiin hallintotehtäviin, joita ovat luonnonsuojelu ja kansalaisille tuotettavat retkeilypalvelut sekä eräasioihin, uittoon ja siemenhuoltoon liittyvät tehtävät. Julkisten hallintotehtävien rahoitus tulee pääosin valtion budjetista.

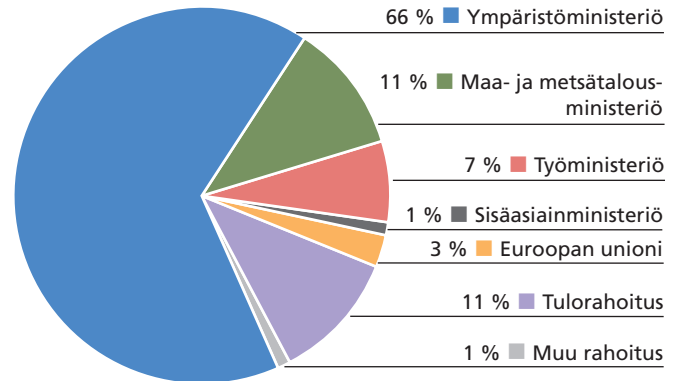
Metsähallituksen luontopalvelut hoitaa suurinta osaa luonnonsuojeluun ja retkeilyyn varatuista valtion omistamista alueista ja ohjaa niiden käyttöä. Vuonna 2006 tällaisia maa-alueita oli 38 588 km² ja vesialueita 31 456 km². Yhteensä alueita oli 70 043 km². Maa-alueiden pinta-ala kasvoi edellisestä vuodesta 65 km².

Luontopalvelut suojelee ja seuraa uhanalaisten lajien esiintymää Metsähallituksen alueilla, ja vastaa mm. maakotkan, saimaannorpan ja valkoselkätikan suojelusta ja kannan seurannasta koko maassa. Luontopalvelut osallistuu myös kansainväliseen toimintaan ja edistää kokeilu- ja tutkimustoi-

Metsähallituksen lakisääteiset luonnonsuojelualueet, erämaa-alueet, valtion retkeilyalueet, virkistymetsät, suojelualuevaraukset sekä yleiset vesialueet 31.12.2006.

Aluetyyppi	Lukumäärä	Pinta-ala, km ²
Kansallispuistot	34	8 818
Luonnonpuistot	17	1 503
Muut luonnonsuojelualueet	348	5 350
Yksityiset luonnonsuojelualueet	75	85
Metsähallituksen päätöksellä perustetut	24	8
Lakisääteiset luonnonsuojelu-alueet yhteensä	498	15 764
Suojeluohjelmien suojelualuevaraukset	1 555	7 333
Suojelumetsät	218	347
Muut suojelukohteet	281	1 971
Erämaa-alueet	12	14 903
Valtion retkeilyalueet	7	355
Muut virkistysalueet	21	1 406
Muut alueet	13	3 603
Yleiset vesialueet (em. ulkopuolella)		24 360
Maa- ja vesialueet yhteensä	2 605	70 043

Metsähallituksen luontopalvelujen rahoituslähteet vuonna 2006 (54 milj. euroa)

mintaa, joka tukee luonnon biologisen monimuotoisuuden säilyttämistä.

Luontopalvelut tuottaa maksuttomia retkeilypalveluja jokamiehenoikeudella luonnossa liikkuville sekä palvelee retkeilijöitä maastossa ja luontokeskuksissa. Lisäksi se huolehtii kansalaisten lakisääteisten metsästys- ja kalastusoikeuksien toteutumisesta ja hoitaa erävalvontaan, metsäpuiden siemenhuoltoon ja varmuusvarastointiin sekä uittoon liittyviä tehtäviä.

Luontopalvelujen organisaatioon kuuluu kolme alueyksikköä sekä prosessien kehittämisestä vastaavat ohjausyksiköt. Toiminta on jaettu neljään prosessiin, jotka ovat luonnonsuojelu, luonnon virkistyskäyttö, eräasiat ja alueiden hallinta. Tämän lisäksi on hallinto- ja kehittämisasioihin keskittyvät pienet toiminnot. Kenttähenkilökunta työskentelee pääosin 18 puistonjohtajan ohjauksessa.

Metsähallituksen luontopalvelujen toimintaan käytettiin vuonna 2006 yhteensä 54 miljoonaa euroa eli puoli miljoonaa enemmän kuin vuonna 2005. Luontopalvelujen kokonaistyöpanos oli 587 henkilötyövuotta, mikä on 1,4 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Työmäärän kasvu johtui pääosin viranomaistehtävien uudelleenjärjestelystä.

Vuoden 2006 lopussa Metsähallituksen luontopalveluissa työskenteli 355 vakinaista ja 209 määräaikaista henkilöä. Vakinaisten määrä oli 5 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Määräaikaisten työntekijöiden työpanos oli 57 % kokonaistyöpanoksesta ja määräaikaaisina oli vuoden mittaan kaik-

kiaan 675 henkilöä. Naisia oli vakinaisista 31 % ja määräaikaista 35 %. Vakinaisesta henkilöstöstä 51 % oli korkeakoulututkinnon suorittaneita.

Lähes puolet kokonaistyöpänpoksesta tehtiin luonnon virkistyskäytön ja neljännes luonnonsuojelun tehtävissä. Eräasioiden työpanos kasvoi huomattavasti, kun metsästys- ja kalastusasioita hoitava henkilöstö siirtyi luontopalveluihin vuoden 2006 alussa.

Luontopalvelujen toiminta-ajatus

- Hoidamme alueitamme tutkimukseen ja kokemukseen perustuvien parhaiden käytäntöjen mukaisesti luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriarvojen suojelemiseksi.
- Tarjoamme asiakkaille mahdollisuuksia luonnossa virkistytymiseen ja oppimiseen.
- Luomme mahdollisuuksia luontomatkailulle ja kestäväälle aluekehitykselle.
- Teemme yhteistyötä kotimaassa ja kansainvälisesti.
- Kehitämme palvelukykyämme sekä toimintamme vaikuttavuutta ja tuottavuutta.

Euroopan unionin Life Luonto -hankkeet, joissa Metsähallituksen luontopalvelut oli mukana vuonna 2006

Tavoite: Luonto- ja lintudirektiivein ensisijaisesti suojeltavien laji- ja elinympäristöjen suojelu sekä Natura 2000 -alueiden kehittäminen.

2006–2010	Kokemaäenjoen kosteikot – muinaisesta suistosta nyky-päivään
2006–2010	Aapasuotietämyksen ja aapasoiden suojelun lisääminen Lapissa (Pelkosenniemi-Life)
2005–2009	Dyynien ja kosteikoiden ennallistaminen Vattajan harjoitus- ja ampuma-alueella
2005–2009	Meriluonnonsuojelualueet itäisellä Suomenlahdella
2005–2008	Kiljuhanhen suojelu Euroopan muuttoreitillä
2004–2008	Matkailualueet maisemalaboratorioina – Työvälineitä kestävä matkailun edistämiseen (Life Ympäristö)
2004–2008	Luonnonmetsät ja suot Koillismaan ja Kainuun vihreällä vyöhykkeellä
2004–2008	Pirkanmaan arvokkaiden lintuvesien kunnostus ja hoito
2003–2008	Uhanalaisen Fennoskandian naalin suojelu
2003–2007	Suomenlahden muuttoreitillä sijaitsevien lintuvesien hoito
2002–2007	Karjalan suot ja ikimetsät, helmiä luonnonhistorian ketjussa
2002–2007	Boreaalisten metsien ja puustoisten soiden ennallistaminen
2002–2006	Soiden ennallistaminen ja ympäristökasvatus Pohjois-Savossa
2001–2006	Linnustollisesti arvokkaiden kosteikkojen suojelu Keski-Suomessa

Euroopan unionin rakennerahastojen tukemat hankkeet, joissa Metsähallituksen luontopalvelut oli mukana vuonna 2006

Tavoite: Alueellisten erojen vähentäminen EU:n sisällä tukemalla heikommien kehittyneitä alueita. Erilaisten ympäristöhankkeiden toteuttaminen.

2006–2009	Vienan silta – työpajoja, matkailua, kulttuuria (Naapuruusohjelma Euregio Karjala)
2006–2008	Ihmiset, luonto ja satamat (Naapuruusohjelma Kaakkois-Suomi)
2006–2008	Luontomatkailuinfrastruktuurin parantaminen Merenkurkun saaristossa (tavoiteohjelma 2)
2006–2008	Luontomatkailuyritysten toimintaedellytysten parantaminen Merenkurkun saaristossa (tavoiteohjelma 2)
2006–2008	Luontokeskus Kellokkaan luonto- ja kulttuurinäyttely (Interreg III A Pohjoinen)
2006–2007	Inari-Pasvik-alueen luonnonsuojelun ja kestävä luontomatkailun edistäminen (Naapuruusohjelma Korlatctic)
2006–2007	Itäisen Suomenlahden kansallispuisto – luonnon monimuotoisuuden ja kestävä luontomatkailun kehittäminen (tavoiteohjelma 2)
2005–2008	Oulanka-Paanajärvi – erämaita, elämyksiä ja hyvinvointia (Naapuruusohjelma Euregio Karjala)
2005–2008	Haasteena rannikoiden kestävä käyttö (Interreg III B Itämeren alue)
2005–2007	Hailuodon luontotalon näyttelyn rakentaminen (tavoiteohjelma 2)
2005–2007	Itämeren hoito ja käyttö – Luonnonsuojelu ja kestävä kehitys ekosysteemin spatiaalisen suunnittelun avulla (Interreg III B Itämeren alue)
2005–2007	Kuninkaanpuiston luontomatkailun kehittäminen (tavoiteohjelma 2)
2005–2006	Ympäristö- ja hyvinvointiosaaminen yritystoiminnaksi Arkangelin käytävässä (Interreg III A Karjala)
2004–2007	Kansainvälisesti merkittävät kosteikot, suojelualueet ja kulttuurimaisemat maaseudun kestävä kehityksen voimavarana (Interreg III B Itämeren alue)
2004–2007	Kalajoen meriluontokeskuksen näyttelyn rakentaminen (tavoiteohjelma 2)
2004–2007	Peuran polun luontomatkailun kehittäminen (tavoiteohjelma 2)
2004–2007	Pohjoisten merien rannikkokulttuurit (Norce) (Interreg III B)
2004–2006	Forssan–Tammelan lintuvedet kuntoon vaikka talkoovoimin (tavoiteohjelma 2)
2003–2006	Yhteiset uhanalaiset: tila, suojelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset (Interreg III A Kaakkois-Suomi)
2003–2006	Historiasta virtaa Lieksanjoen luontomatkailuun (Interreg III A Karjala)
2003–2006	Jokihelmisimpukan esiintyminen ja populaation tila Fennoskandian luoteisosassa (Interreg III A Pohjoinen)

MARKUS SIRKKA

Pyhä-Häkin kansallispuisto täytti 50 vuotta vuonna 2006. Puistoon tehtiin juhlavuonna yli 15 000 käyntiä.

Tarjoamme retkeilypalveluja ja luonto-opastusta

Luontopalvelut tarjoaa luonnossa liikkujille mielenkiintoisia, opettavia ja turvallisia retkikohteita. Niiden varrella olevilla tulentekopaikoilla ja laavuilla voi viettää luontoretken kohokoh-tia, evästaukoja tai yöpyä raikkaassa ulkoilmassa. Lisäksi luonto-palvelut järjestää maastossa ja lukuisissa luontokeskuksissa asi-antuntevaa neuvontaa sekä kiinnostavia esittelyjä luonnosta ja kulttuuriperinnöstä. Palvelut toteutetaan niin, että luontomat-kailulla ja aluetaloudella on hyvät edellytykset kestäväan kehi-tykseen.

Vuonna 2006 kansallispuistossamme juhlittiin suomalai-sen luonnonsuojelun historiaa, kun Lemmenjoen, Lies-järven, Linnansaaren, Oulangan, Petkeljärven, Pyhä-Hä-kin ja Rokuan kansallispuistot täyttivät 50 vuotta. Nämä eri puolilla Suomea sijaitsevat puistot ovat tarjonneet luonnon-

rauhaa vuodesta 1956 lähtien ja ne muodostavat koko maan kattavan kansallispuistoverkon ytimen.

Juhliviin puistoihin tehtiin vuonna 2006 yhteensä lähes 300 000 käyntiä. Käyntimäärät kasvoivat etenkin Oulangal-la ja Pyhä-Häkin kansallispuistossa. Metsähallituksen luon-topalvelujen hoidettavana on kaikkiaan 34 kansallispuistoa, joiden yhteispinta-ala on 8 818 km². Niiden yhteenlaskettu käyntimäärä oli vuonna 2006 noin 1,5 miljoonaa. Kansallis-puistojen kokonaiskäyntimäärä kasvoi kuusi prosenttia vuo-desta 2005.

Luontotiedon lähteillä

Kansallispuistoista sekä muista luonnonsuojelu- ja retkeily-alueista ja reiteistä löytyy parhaiten tietoa Metsähallituksen luontopalvelujen ylläpitämästä Luontoon.fi-verkkopalvelus-

ta. Sitä laajennettiin vuoden 2006 aikana usealla uudella retkikohteella. Palvelu sisältää nyt lähes 150 retkikohdetta ja noin 50 asiakaspalvelupistettä.

Ruotsinkielinen Utinaturen.fi on täydentynyt mm. historiakohteilla ja opettajille suunnatulla sivustolla. Englanninkieliseen Outdoors.fi:hin lisättiin puolestaan uutena Lapin erämaa-alueet sekä muiden suojelualueiden ja reittien kuvauksia. Lundui.fi kattaa nyt yhä useamman saamelaisalueen retkikohteen.

Palvelurakenteet uudistuvat

Nuuskion luontokeskuksen suunnittelu Nuuskion järviylängölle käynnistyi eduskunnan hyväksyttyä valtioneuvoston esittämän 6,5 miljoonan euron määrärahan hankkeen valtion rahoitusosuuteen. Luontokeskuksen tavoitteena on luoda kansainvälisesti kiinnostava ikkuna Suomen luontoon ja luontomatkoille, edesauttaa ihmisiä arvostamaan metsää, luontoa ja luonnonvarojen kestävästä käytöstä osana suomalaista kulttuuria sekä monipuolistaa ja parantaa pääkaupunkiseudun ulkoilu- ja luonnon virkistyskäyttöpalveluja. Nuuskion luontokeskus sijoittuu kansallispuiston sisääntuloreitin varrelle Solvallon urheilupuiston yhteyteen. Hankkeen toteuttamisesta on sovittu periaatetasolla yhteistyötahojen kesken, joita ovat Metsähallitus, Espoon, Helsingin ja Vantaan kaupungit sekä Solvallon toimijat. Luontokeskus avataan yleisölle vuonna 2010. Nuuskion järviylängö on pääkaupunkiseudun tärkeimpiä luonto- ja virkistysalueita. Pelkästään Nuuskion kansallispuistoon tehtiin vuonna 2006 runsaat 140 000 käyntiä.

Pallas-Yllästunturin kansallispuiston palveluvarustusta parannettiin vuonna 2006 uusilla rakennelmilla. Hannukuruun rakennettiin uusi varaustupa ja Pallakselle Pallaskota-niminen vuokratupa. Polkujen kulumista pyrittiin estämään uusimalla vanhoja pitkoksia ja rakentamalla uusia sekä pinnoittamalla Pallaksen lähireittejä soralla. Myös Pallastunturin luontokeskuksen palvelu- ja myyntipiste sekä käsikirjasto uusittiin. Nämä uudistukset rahoitettiin pääosin luonnon virkistyskäytön ja luontomatkojen kehittämishankkeen (Vilmat) rahoituksella.

Uusia retkeilykohteita

Metsähallituksen ensimmäinen vedenalainen luontopolku avattiin vuonna 2006 Saaristomeren kansallispuistossa. Se on tarkoitettu veneilijöille, luontokoulujen oppilaille, saariston luontomatkoille, sukeltajille ja kaikille muille vedenalaisesta maailmasta kiinnostuneille. Polun varrella ja sen läheisyydessä esiintyy kalliopohjilla erilaisia leviä ja hiekkasorapohjilla putkilokasveja. Alueella voi nähdä myös

paljon pikkukaloja, simpukoita sekä kasvien seassa viihtyviä pieneliöitä, kuten leväsiroja ja kotiloita.

Merenkurkun saaristo liitettiin Suomen ensimmäisenä luonnonperintökohteena maailmanperintöluetteloon heinäkuussa 2006. Muodollisesti Merenkurku on osa Ruotsin Korkean rannikon maailmanperintöaluetta, joka on aiemmin saanut maailmanperintöstatuksen samoilla geologisilla perusteilla. Yhdessä alueet muodostavat esimerkin nopeasti muuttuvasta maankohoamissaaristosta ja täydentävät toisiaan geologisilta erityispiirteiltään.

Metsähallitus kokosi syksyn 2006 aikana työryhmän valmistelemaan maailmanperintöalueen hallintomallia ja kehittämistä. Vuoden 2006 aikana alkoi myös Metsähallituksen vetämä osin EU-rahoitteinen hanke, jossa suunniteltiin ja toteutettiin maailmanperintöalueen tärkeimpien käyntikohteiden palveluvarustuksen ja opastuksen perusrakennus.

Asiakastiedon seurantaan uusi tietojärjestelmä

Suojelu- ja virkistysalueisiin kohdistuvasta kysynnästä tarvitaan tietoa mm. arvioitaessa luonnon virkistyskäytön kestävyyttä ja toiminnan vaikuttavuutta. Entistä luotettavamman asiakasseurantatiedon tuottamiseksi luontopalveluissa uudistettiin vuosina 2005–2006 asiakastutkimus- ja laskentatavat, luotiin menetelmät ja ohjeistus suojelu- ja virkistysalueiden luontomatkoille seurantoja varten ja rakennettiin asiakasseurantojen uudeksi työkaluksi ASTA-tietojärjestelmä.

Vuonna 2006 asiakaskyselyihimme vastasi yli 7 000 asiakaspalvelupisteessä tai luontopalvelujen hoitamalla alueella vierailutta asiakasta. Vastausten mukaan asiakastytyväisyys oli hyvä, keskimäärin hieman yli 4 asteikolla 1–5.

Asiakasseurannan tietoja hyödynnetään mm. asiakaspalvelun sekä palvelurakenteiden laadun ja määrän parantamisessa ja resurssien tehokkaammassa kohdentamisessa. Tietoja tarvitaan myös toiminnan kestävyyden ja vaikuttavuuden seurantaan sekä tutkimusyhteistyöhön esimerkiksi arvioitaessa luonnon virkistyskäytön vaikutuksia aluetalouteen ja työllisyyteen.

Asiakkaiden ajatuksia selvitetiin myös vieraskirjojen avulla. Selvityksessä oli mukana 19 vieraskirjaa Nuuksion ja Linnansaaren kansallispuistoista sekä Käsiwarren erämaa-alueelta. Luontokokemukset näyttävät olevan kokijoilleen henkilökohtaisesti tärkeitä.

Metsähallituksen luontokeskusten, -talojen ja palvelupisteiden arvioidut käyntikerrat 2006

Hautajärven luontotalo	6 300
Hossan luontokeskus.....	41 800
Hämeen luontokeskus.....	17 800
Luontokeskus Kellokas.....	64 200
Kilpisjärven luontotalo	14 200
Koilliskairan luontokeskus.....	20 800
Nestori – Saimaan luontotalo.....	7 800
Oskari – Linnansaaren luontokeskus.....	12 100
Oulangan luontokeskus	60 200
Pallastunturin luontokeskus	37 000
Luontokeskus Petola	17 900
Pyhäntunturin luontokeskus.....	30 300
Ruunaan luontotalo.....	9 000
Savukosken luontotalo	5 200
Seitsemisen luontokeskus	33 600
Siida – Ylä-Lapin luontokeskus.....	122 700
Sinisimpukan luontokeskus.....	19 700
Syötteen luontokeskus.....	29 500
Tammisaaren luontokeskus.....	19 600
Teijon luontotalo	16 500
Terranova – Merenkurkun luontokeskus	24 000
Tunturi-Lapin luontokeskus	22 000
Luontokeskukset ja -talot (22) yhteensä	632 200
Palvelupiste Etiäinen.....	30 600
Ivalon palvelupiste	10 300
Palvelupiste Karhuntassu	59 000
Palvelupiste Kiehinen.....	43 300
Palvelupisteet (4) yhteensä	143 200
Kaikki (26) yhteensä.....	775 400

Kansallispuistojen arvioidut käyntikerrat 2006

Helvetinjärven kansallispuisto	32 000
Hiidenportin kansallispuisto	10 000
Isojärven kansallispuisto	7 000
Itäisen Suomenlahden kansallispuisto.....	17 000
Kauhanevan-Pohjankankaan kansallispuisto	6 000
Koloveden kansallispuisto	7 000
Kurjenrahkan kansallispuisto.....	25 000
Lauhanvuoren kansallispuisto	27 000
Leivonmäen kansallispuisto	11 000
Lemmenjoen kansallispuisto.....	10 000
Liesjärven kansallispuisto.....	25 000
Linnansaaren kansallispuisto	29 000
Nuuksion kansallispuisto.....	142 000
Oulangan kansallispuisto.....	183 500
Pallas-Yllästunturin kansallispuisto	310 000
Patvinsuon kansallispuisto	15 000
Perämeren kansallispuisto	5 500
Petkeljärven kansallispuisto.....	18 500
Puurijärven ja Isosuon kansallispuisto	12 500
Pyhä-Häkin kansallispuisto	15 500
Pyhä-Luoston kansallispuisto.....	103 500
Päijänteen kansallispuisto.....	12 000
Repoveden kansallispuisto.....	69 000
Riisitunturin kansallispuisto.....	7 000
Rokuan kansallispuisto	18 000
Saaristomeren kansallispuisto.....	60 000
Salamajärven kansallispuisto	12 000
Seitsemisen kansallispuisto	42 000
Syötteen kansallispuisto	33 000
Tammisaaren saariston kansallispuisto	25 000
Tiilikjärven kansallispuisto	7 000
Torronsuon kansallispuisto	20 000
Urho Kekkosen kansallispuisto	170 000
Valkmusan kansallispuisto	6 500
Yhteensä	1 493 000

Valtion retkeilyalueiden arvioidut käyntikerrat 2006

Evon retkeilyalue	50 000
Hossan retkeilyalue.....	49 000
Iso-Syötteen retkeilyalue	23 500
Kylmäluoman retkeilyalue.....	35 000
Oulujärven retkeilyalue	25 000
Ruunaan retkeilyalue	94 000
Teijon retkeilyalue	60 000
Yhteensä	336 500

TIMO NIEMINEN

METSO-ohjelman avulla pyritään turvaamaan Etelä-Suomen metsien monimuotoisuus.

Keräämme luontotietoa ja suojelemme kulttuuriperintöä

Luonnonsuojelutoiminnan tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriarvojen suojeleminen. Toiminnan ydin ovat suojelualueverkosto ja ensisijaisesti sen luonto ja kulttuuriympäristöt. Metsähallituksen luontopalvelujen luonnonsuojelutoiminta on kiteytetty kolmeen osa-alueeseen: lajien, luontotyyppien ja kulttuuriperinnön suojeleminen.

Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) toteutus vei vuonna 2006 lähes puolet Metsähallituksen luonnonsuojelutoiminnan työajasta. Työ sujui hyvin ja ohjelmaan kuuluva luontotyyppi-inventointi vietiin suunnitellun mukaisesti ja laadukkaasti päätökseen. Inventointi tuoti

ti Etelä-Suomen suojelualueiden hoidon perustaksi kansainvälisestikin mittavan perustietovarannon. Vuosina 2002–2006 inventoitiin koko maassa yhteensä lähes 500 000 hehtaaria. METSO-alueen ulkopuoliset inventoinnit jatkuvat ainakin vuoteen 2012 asti.

METSO-ohjelman mukainen soiden ja metsien ennallistaminen onnistui yli odotusten. Säiden suosimana tehtiin lukuisia onnistuneita ennallistamispoltoja koko Etelä-Suomen alueella. Ennallistamistöitä tehtiin METSO-alueilla yhteensä 3 600 hehtaarilla. Myös Vihreä Vyöhyke -Life hankkeessa Kainuussa ja Koillismaalla ennallistettiin 280 hehtaaria metsiä. Perinnebiotooppeja hoidettiin ja kunnostettiin yli

1 400 hehtaarin alalla. Lisäksi muuta luonnonhoitoa esim. lehtojen hoitoa tehtiin 127 hehtaaria.

Luonnonhoitotöitä tehdään myös vesialueilla. Metsähallitus ja Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus saivat vuonna 2006 WWF:n Pandapalkinnon yhteisestä metsäpurojen kunnostushankkeestaan. Purot ovat toistaiseksi jääneet Pohjois-Suomessa varsinaisten jokiympäristöjen kunnostuksen jalkoihin siitä huolimatta, että ne ovat usein elintärkeitä taimenten lisääntymis- ja pienpoikasalueita.

Kulttuuriperinnön suojelua tehostettiin

Kulttuuriperinnön suojelu nostettiin vuonna 2006 tärkeäksi osaksi Metsähallituksen luontopalvelujen luonnonsuojelutyötä. Luontopalvelujen omissa inventoinneissa dokumentoitiin ja paikallistettiin satoja ennestään tuntemattomia tai dokumentoimattomia kulttuurikohteita. Niiden joukossa oli mm. kivikautisia asuinpaikkoja, pronssikautisia hautaröykkiöitä ja sotahistoriallisia kohteita. Luontopalvelut teki yhteistyötä kulttuuriperinnön suojelussa mm. Museoviraston, yliopistojen, Saamelaiskäräjien, Saamelaismuseon ja useiden maakunnallisten museoiden kanssa.

Metsähallituksen tehtävänä on kerätä tietoa valtion alueiden historiasta. Lapin laajoilla, nykyisin asumattomilla alueilla on kuitenkin tehty vain vähän arkeologisia tutkimuksia. Siksi Lapin luontopalvelut rahoitti Helsingin yliopiston arkeologian oppiaineen inventointeja Muotkatunturin erämaa-alueella. Niissä löytyi seitsemän uutta muinaisjäännöskohdetta. Viisi löytöä liittyi alueen esihistorialliseen asuttamiseen ja kaksi historialliseen.

Maailman luonnonsuojeluliitto IUCN selvittää Delos-aloitteessa, miten luonnon pyhät paikat ja niiden kulttuuriset ja henkiset arvot on otettu huomioon teollistuneiden maiden suojelualueilla. Suomesta Inarijärven Ukonsaari otettiin mukaan hankkeen tapaustutkimukseen vuonna 2006. Myös Koloveden kansallispuisto on mukana selvityksessä. Hankkeen tavoitteena on nostaa suojelualueiden arvostusta ja lisätä kestävästä matkailusta sekä yhdistää luonnon ja kulttuuriperinnön suojelua.

Maakotkalla ja saimaannorpalla oli hankala vuosi

Metsähallitus vastaa muun muassa maakotkan (*Aquila chrysaetos*), saimaannorpan (*Phoca hispida saimensis*) ja valko-

KEIJO TAURIJAINEN

Metsähallituksen luontopalvelut on osallistunut myös uraa uurtavaan metsäpurojen kunnostushankkeeseen Pohjois-Pohjanmaalla.

HENRIK JANSSON

Gustavsvärnin linnoitussaari on kiinnostava merellinen sotahistoria-kohte Hangon edustalla.

selkätikan (*Dendrocopos leucotos*) suojelusta valtakunnallisesti. Näiden lajien levinneisyyttä, runsautta ja elinvoimaisuutta selvitetään vuosittaisilla seurannoilla.

Maakotkan pesintätulos oli vuonna 2006 keskimääräistä huonompi heikentyneen ravintotilanteen ja kevään sääolojen takia. Kesän tarkastuksissa todettiin noin 300 aloitettua maakotkan pesintää. Onnistuneita pesintöjä oli yhteensä 114 ja rengastusikäisiä poikasia 128. Parhaimpina vuosina onnistuneita pesintöjä on ollut noin 140 ja poikasia 180. Syyt Etelä-Suomessa useita vuosia jatkuneeseen maakotkien heikkoon pesintätulokseen ovat osin tuntemattomia, mutta yksi todennäköinen syy siihen on ihmisten aiheuttama tahaton tai tahallinen häirintä.

Pesälaskentojen perusteella näyttää siltä, että saimaanorppakanta ei kasvanut vuoden 2006 aikana. Laskennoissa todettiin 40 poikasta eli kuuttia. Kuuteista kuusi löydettiin pesästä kuolleena. Hieman normaalia suurempi lukumäärä saattoi johtua epävakaaista sääolosuhteista. Norpille sopivia pesäkinoksia oli vähän ja osa pesistä romahti jo maaliskuussa. Lisäksi vedenpinta laski Saimaalla pesinnän aikana parisenkymmentä senttimetriä.

Valkoselkätikkakanta on vähitellen vahvistumassa. Lajin seurantalaskennoissa löydettiin kaikkien aikojen suurin määrä reviierejä ja pesiä, 54 pesintää 86 reviiirillä. Sopivien elinympäristöjen lisäsuojelu Etelä-Suomessa, kohteiden ennallistaminen sekä valkoselkätikan huomioonottaminen talousmetsissä ovat parantaneet lajin selviytymismahdollisuuksia.

Metsähallituksen luontopalvelut ja Jyväskylän yliopisto selvittivät viime syksynä Isojärven ja Pyhä-Häkin kansallispuistojen kääpälajistoa kattavilla maastoselvityksillä. Puistoissa tehdyissä tehoinventoinneissa saatiin paljon uutta tietoa niiden lajistosta ja molemmat puistot paljastuivat lajistonsa kannalta hyvin arvokkaiksi alueiksi. Pyhä-Häkin kansallispuiston alueella tavattiin koko Suomessa hyvin harvinainen, uhanalainen sitruunakääpä (*Antrodiella citrinella*), jota ei ennen kulunutta syksyä ollut löydetty Keski-Suomen alueelta. Pyhä-Häkistä löytyi myös koko ajan harvinaistuva, silmälläpidettävä lohkokääpä (*Diplomitoporus crustulinus*), jota on aiemmin löydetty Keski-Suomesta vain Pihtiputaalta. Isojärven arvokkaimpiin löytöihin kuuluu eteläisestä Suomesta jo kadonneeksi luultu harvinainen liekokääpä (*Gloeophyllum protractum*). Isojärveltä löytyi viikon kestäneessä selvityksessä 88 kääpälajia. Luontopalvelut käyttää selvityksissä saatuja tietoja suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelussa.

Isosulkukotilo

ILMARI VALOVIRTA

Hollolan Tiirismaalta löydettiin toukokuun lopussa sulkukotiloiden heimoon kuuluva kookas, punertavanruskea kotilolaji. Se nimettiin isosulkukotiloksi (*Macrogastera ventricosa* Drap.). Laji on säilynyt todennäköisesti jäänteinä jääkauden jälkeisiltä lämpökautilta. Löydön teki Suomen nilviäistyöryhmä retkeillessään Metsähallituksen hoidossa olevalla Natura-alueella.

ARI KARHILAHTI

Marraskuun alussa Korpoströmin saaristokeskuksen edustalla Korppoossa saatiin ihastella Suomen vesialueilla harvinaisia delfiinejä (*Delphinus delphis*). Delfiiniemo ja poikanen uivat Saaristomerellä reilun viikon ajan ennen kuin ne takertuivat kalastusverkkoon ja hukkuivat.

Suunnitteleimme suojelualueiden hoitoa ja käyttöä

Luontopalvelut hoitaa lähes kaikkia valtion maille perustettuja luonnonsuojelualueita. Kansallis- ja luonnonpuistojen ja muiden perustettujen luonnonsuojelualueiden lisäksi hoidettavana on mm. pohjoisia erämaa-alueita, valtion retkeilyalueita, yleisiä vesialueita ja luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia, suojelukohteiksi varattuja valtion alueita. Alueiden hoitoa ja käyttöä ohjataan hoito- ja käyttösuunnitelmilla.

Pääkaupunkiseudulla sijaitsevat luonnonsuojelualueet lisääntyivät vuonna 2006 kahdella merkittäväällä kohteella, kun valtioneuvosto antoi asetukset Sipoonkorven ja Meikon luonnonsuojelualueiden perustamisesta. Sipoonkorpi on yksi merkittävimmistä rakentamattomista metsäalueista pääkaupunkiseudun läheisyydessä. Sillä on suuri alueellinen merkitys metsäluonnon monimuotoisuuden säilyttäjänä. Kirkkonummelle sijoittuvan Meikon luonnonsuojelualueen ja Nuuksion kansallispuiston käyttöä suunnitellaan suojelualueparina. Suurelle yleisölle tarkoitettut palvelut keskitetään jo nyt kovassa käytössä olevaan kansallispuistoon. Meikon salomaa pyhitetään kevyemmälle virkistyskäytölle.

TAPPIO TUOMELA

Rokuan kansallispuiston pinta-ala kasvoi yli sadalla hehtaarilla vuoden 2006 lopussa METSO-ohjelmaan liittyneen maakaupan johdosta.

Luontopalvelujen hoidossa oleva maa- ja vesiala kasvoi vuonna 2006 reilulla sadalla neliökilometrillä. Rungas puolet uusista maa-alueista saatiin hallinnansirroilla. Vanhojen luonnonsuojeluohjelmien kohteita hankittiin noin 36 km² ja Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelman (METSO) mukaisia kohteita noin 9 km². Metsähallitus sai maata myös lahjoituksen kautta, kun yksityinen maanomistaja luovutti viisi hehtaaria arvokasta lettoa luonnonsuojelutarkoitukseen Juuan Ahmovaarassa.

Suunnitelmat alueiden käytön ohjaajina

Luonnonsuojelualueiden hoitoa, käyttöä ja toimintaa ohjataan hoito- ja käyttösuunnitelmilla. Ympäristöministeriö vahvisti vuoden 2006 lopulla muun muassa Metsähallituksen laatiman ehdotuksen Salamajärven suojelualuekokonaisuuden hoito- ja käyttösuunnitelmaksi. Tähän asti suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat on laadittu pääsääntöisesti suojelualuekohtaisesti. Nyt yhden suunnitelman piiriin on ensimmäisen kerran otettu laaja alueellinen suojelualueverkosto, joka koostuu suojelutavoitteiltaan ja -statukseltaan erilaisista alueista. Tämä tarjoaa aluekohtaisia suunnitelmia paremmat mahdollisuudet ohjata joustavasti suojelualueisiin, erityisesti Natura 2000 -alueisiin, kohdistuvia erilaisia käyttöpaineita. Suunnitelman vahvistamisen myötä suojelualueilla päästään toteuttamaan tarvittavia hoitotoimenpiteitä.

Vuonna 2006 saatiin valmiiksi Metsähallituksen Itä- ja Länsi-Lapin luonnonvarasuunnitelmat, tarkistettiin Ylä-Lapin suunnitelma ja aloitettiin suunnitelmien uusiminen Itä-Suomessa ja Pohjanmaalla. Luonnonvarasuunnittelussa luonnonvarojen käyttöä ja hoitoa tarkastellaan kokonaisvaltaisesti eri käyttömuotojen kannalta. Suunnittelun tavoitteena on sovittaa luonnonvarojen tarjoamat mahdollisuudet ja niihin eri tahoilta kohdistuvat tarpeet toimivaksi kokonaisuudeksi. Luonnonvarasuunnitteluun osallistuvat Metsähallituksen henkilökunnan lisäksi monet paikalliset sidosryhmät. Suunnitelmien perusteella päätetään alueellisella tasolla suojelu- ja virkistyskäytön painotuksista ja metsätaloustoiminnan laajuudesta. Esimerkiksi Ylä-Lapissa suunnitelman tarkistuksen myötä siirrettiin noin 200 km² metsää pysyvästi metsätaloustoiminnan ulkopuolelle.

JARI KOSTET

Nuorten houkutteleminen kalastusharrastuksen pariin on tärkeä tavoite Metsähallituksessa.

Tarjoamme metsästys- ja kalastusmahdollisuuksia

Metsähallituksen luontopalvelut huolehtii kansalaisten lakisääteisten metsästys- ja kalastusoikeuksien turvaamisesta ja tarjoaa mahdollisuuksia näiden harrastusten toteuttamiseen. Metsästystä ja kalastusta ohjataan Metsähallituksen erätalouspäällikön viranomaispäätöksiin perustuen kestävästi riistan ja kalavesien hoidon sekä erävalvonnan keinoin. Metsästys- ja kalastuslupien myynnistä vastaa Villi Pohjola.

Valtion mailla metsästäminen kuuluu olennaisena osana suomalaiseen eräharrastukseen. Lähes puolet valtion maista on suojelualueita. Luonnonsuojelualueilla metsästämistä säätelevät luonnonsuojelulaki, suojelualueiden perustamissäädökset ja niiden nojalla annetut järjestyssäännöt sekä Metsähallituksen antamat ohjeet. Pohjois-Suomessa, missä kuntalaisilla on kotikuntansa alueilla lakisääteinen metsästysoikeus, saa metsästää useimmilla luonnonsuojelualueilla jossain muodossa. Etelä-Suomen kansallispuistoissa ja useilla muilla suojelualueilla ei pääsääntöisesti saa metsästää tai metsästystä on rajoitettu lupaehdoin.

Metsästyskauden alkaessa syksyllä Metsähallituksen alueille on runsaasti kysyntää eikä lupia riitä kaikille haluttuna aikana. Lupien myynnin ruuhkahuippuja pyrittiin tasaamaan vuonna 2006 Villin Pohjolan myyntiorganisaation kanssa mm. porrastamalla lupamyntiä alueellisesti, parantamalla verkkosivujen palvelua ja lisäämällä myyntihenkilöstöä. Valtion maille ostettiin vuonna 2006 yhteensä 37 800 metsästyslupaa.

Metsähallituksen alueilla kalastava ja metsästävä asiakas-kunta vastaa hyvin väestön ikärakennetta, vain verkkokalastuksessa harrastajien ikääntyminen on selvästi havaittavissa. Metsästäjien keskuudessa tehdyt asiakastutkimukset ovat jo usean vuoden ajan osoittaneet, että myös nuoret käyvät valtion mailla metsällä. Metsähallitus onkin pyrkinyt pitämään nuoret luontoharrastusten parissa mm. tuomalla myyntiin erityiset nuorisoluvat. Alle 18-vuotiaat saavat kalastaa nuorisoluvalla puoleen hintaan ja metsästää kymmenellä eurolla viikon. Luontopalvelut oli vuonna 2006 mukana myös lapsille ja nuorille järjestetyn valtakunnallisen kalastuspäivän tapahtumissa, joihin osallistui tuhansia innokkaita kalastajia eri puolilla Suomea.

Kalastuslupien myyntiäkin kehitetään jatkuvasti. Vuonna 2006 kokeiltiin ensimmäistä kertaa kymmenellä kohteella matkapuhelimella ostettavia kalastuslupia. Kokeilusta saatu palaute oli erinomaista, joten palvelua laajennetaan vuonna 2007 uusilla kohteilla. Valtion vesillä on 57 virkistyskalastuspaikkaa ja 56 muuta pyydyslupa-aluetta. Niille myytiin vuonna 2006 yhteensä 60 000 kalastuslupaa.

Metsähallituksen erävalvonta edistää ja valvoo Metsähallituksen hallinnassa olevien valtion alueiden käytön lainmukaisuutta ja luvallisuutta sekä ennalta ehkäisee rikoksia. Alueellisesti erävalvontaa koordinoivat Metsähallituksen erätarkastajat, joilla on erävalvontalain mukaiset erityiset poliisivaltuudet. Erävalvontaa tehdään yhdessä poliisin ja rajavartiolaitoksen kanssa.

Luontomatkailussa etsitään yhteisiä toimintatapoja

SAULU KOSKI

Vilmat-rahoituksella rakennettiin mm. uusia pitkoksia Pallas-Ylläs-tunturin kansallispuistoon.

Valtioneuvosto teki vuonna 2003 Vilmat-ohjelman tunnetun periaatepäätöksen toimintaohjelmasta luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Ohjelman tavoitteena on luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittäminen niin, että luontomatkailuun liittyvät työpaikat on mahdollista kaksinkertaistaa vuoteen 2010 mennessä. Toiminnan kulmakivinä ovat kysyntälähtöisyys, kestävä kehitys ja tasa-arvo.

Metsähallitus on Vilmat-ohjelman toteuttamisessa paljon vartijana, koska kansallispuistot ovat sen mukaan luontomatkailun vetovoimaisimpia kohteita. Virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittyminen on kansallispuistojen keskeinen haaste ja mahdollisuus erityisesti Pohjois- ja Itä-Suomessa sekä saaristoalueilla. Eduskunta ja ympäristöministeriö ovat asettaneet Metsähallitukselle tavoitteeksi luontomatkailun kehittämisen ja sitä kautta työllisyyden ja alue-talouden tukemisen. Luonnonsuojelulliset päämäärät ovat kuitenkin suojelualueilla ensisijaisia ja asettavat reunaehdot alueiden matkailukäytölle.

Vilmat-ohjelman päätavoitteena on tunnistaa eri toimijoiden tehtävät luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten parantamisessa ja määrittää sitä kautta niille

selkeä työnjako ja yhteensopivat tavoitteet. Maakunnalliset matkailustrategiat, joiden valmisteluun ja toteutukseen Metsähallituskin on osallistunut, ovat hyvä esimerkki eri toimijoiden välisestä onnistuneesta yhteistyöstä.

Ohjelman laajin ja eniten Metsähallituksen työtä vaativa tavoite on luonnossa toimimisen edellytysten kehittäminen ja vetovoimatekijöiden säilyttäminen. Sitä toteutetaan mm. parantamalla virkistys- ja luonnonsuojelualueiden palveluja ja suunnittelemalla suojelualueiden käyttö siten, että virkistys- ja luontomatkailukäytön mahdollisuudet turvataan luonnon arvoja säilyttävällä tavalla. Luontomatkailun kestävyteen kiinnitetään huomiota jo alueiden hoidon ja käytön suunnitteluvaiheessa ja sitä arvioidaan alueen käytön ohjauksessa ja seurannassa.

Metsähallitus on tehnyt suojelualueiden ja muiden valtion maa- ja vesialueiden virkistys- ja luontomatkailukäytön kehittämissuunnitelmat ja valmistellut niihin perustuvan hankeohjelman. Sitä toteutettiin vuonna 2006 Pallas-Ylläs-tunturin kansallispuiston alueen palveluvarustuksen ja opastuksen parantamisella.

Metsähallitus on selvittänyt Vilmat-ohjelman tavoitteen mukaisesti mahdollisuuksia kehittää Nuuksion kansallispuistoa siten, että se edistäisi luonnon virkistyskäyttöä ja luontomatkailua koko maassa ja houkuttelisi kansallispuistoihin myös kansainvälisiä kävijöitä. Selvitysten tuloksena päätettiin, että Nuuksioon rakennetaan luontokeskus.

Vilmat-ohjelman tavoitteena on parantaa eri toimijoiden yhteistyötä ja tuotteistaa luontomatkailun palveluita. Kansainväliset sertifikaatit ovat tuotemerkkejä, jotka tuovat suojelualueille lisää vetovoimaa. Metsähallituksen hoitamista kansallispuistoista Syöte on saanut EUROPARC-Liiton kestävän matkailun sertifikaatin, European Charterin ja Oulanka WWF:n PAN Parks -sertifikaatin.

Luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun palveluita tuotetaan kysyntälähtöisesti. Asiakkaiden tarpeiden ja tyytyväisyyden kartoittamiseksi Metsähallituksessa otettiin vuonna 2006 käyttöön uusi asiakastiedon hallintajärjestelmä ASTA.

Metsähallituksen luontokeskukset, -talot ja palvelupisteet

Palvelupiste Etiäinen

Koskikatu 44–46, 96101 Rovaniemi, puh. 0205 64 7820

Hautajärven luontotalo

Hautajärventie 414, 98995 Hautajärvi, puh. 0205 64 6870

Hossan luontokeskus

Jatkonsalmentie 6, 89600 Ruhtinansalmi, puh. 0205 64 6041

Hämeen luontokeskus

Härkätie 818, 31380 Letku, puh. 0205 64 4630

Ivalon palvelupiste

Ivalontie 10, 99800 Ivalo, puh. 0205 64 7701

Palvelupiste Karhuntassu

Torangintaival 2, 93600 Kuusamo, puh. 0205 64 6804

Luontokeskus Kellokas

Tunturitie, 95970 Äkäslompola, puh. 0205 64 7039

Palvelupiste Kiehininen

Kelotie 1 / Siula, 99830 Saariselkä, puh. 0205 64 7200

Kilpisjärven luontotalo

Käsivarrentie 14145, 99490 Kilpisjärvi, puh. 0205 64 7990

Koilliskairan luontokeskus

Tankavaarantie 11 B, 99695 Tankavaara, puh. 0205 64 7251

Nestori – Saimaan luontotalo

Akselinkatu 8 (käynti Aino Acktén puistotie 4), 57130 Savonlinna, puh. 0205 64 5929

Oskari – Linnansaaren luontokeskus

Ohitustie 7, 58900 Rantasalmi, puh. 0205 64 5916

Oulangan luontokeskus

Liikasenvaarantie 132, 93999 Kuusamo, puh. 0205 64 6850

Pallastunturin luontokeskus

99330 Pallastunturi, puh. 0205 64 7930

Luontokeskus Petola

Lenttiirantie 342 D, 88900 Kuhmo, puh. 0205 64 6380

Pyhätunturin luontokeskus

Kerontie 22, 98530 Pyhätunturi, puh. 0205 64 7302

Ruunaan luontotalo

Ruunaantie 129, 81750 Pankakoski, puh. 0205 64 5757

Savukosken luontotalo

Samperintie 32, 98800 Savukoski, puh. 0205 64 7556

Seitsemisen luontokeskus

Seitsemisentie 110, 34530 Länsi-Aure, puh. 0205 64 5270

Siida – Ylä-Lapin luontokeskus

Inarintie, 99870 Inari, puh. 0205 64 7740

Sinisimpukan luontokeskus

Meripuistontie, 25930 Kasnäs, puh. 0205 64 4620

Syötteen luontokeskus

Erätie 1, 93280 Syöte, puh. 0205 64 6550

Tammisaaren luontokeskus

Rantapuistikko, 10600 Tammisaari, puh. 0205 64 4613

Teijon luontotalo

Matildanjärventie 84, 25660 Mathildedal, puh. 0205 64 4700

Terranova – Merenkurkun luontokeskus

Museokatu 3, 65100 Vaasa, puh. 0205 64 5281

Tunturi-Lapin luontokeskus

Peuratie 15, 99400 Enontekiö, puh. 0205 64 7950

© METSÄHALLITUS 2007
© MAANMITTAUSLAITOS 11MYY/07

Metsähallituksen luontopalvelut

Luontopalvelut, prosessien ohjausyksiköt

PL 94, 01301 Vantaa, puh. 0205 64 100

Etelä-Suomen luontopalvelut

PL 94, 01301 Vantaa, puh. 0205 64 100

Pohjanmaan luontopalvelut

Torangintaival 2, 93600 Kuusamo, puh. 0205 64 6800

Lapin luontopalvelut

PL 8016, 96101 Rovaniemi, puh. 0205 64 7600

Luonnon ja ihmisen asialla

Metsähallituksen luontopalvelut suojelee ja hoitaa alkuperäistä ja uhanalaista suomalaista luontoa sekä tuottaa luonnossa liikkujille erä- ja retkeilypalveluja. Vastuullamme ovat lähes kaikki maamme kansallispuistot, luonnonpuistot ja muut valtion suojelualueet sekä pohjoiset erämaat ja suuri määrä retkeilijöitä varten varustettuja muita valtion omistamia alueita. Alueiden hoidosta vastaa kolme alueyksikköämme. Luontokeskukset ja -talot sekä muut palvelupisteemme kertovat kohteiden luonnosta ja palveluista. Kohteista saa tietoa saa myös verkkopalvelustamme www.luontoon.fi. Toimintaamme voi tutustua Metsähallituksen verkkosivuilla www.metsa.fi.

METSÄHALLITUS

PL 94 (Vernissakatu 4), 01301 Vantaa
Puhelin 0205 64 100, telefax 0205 64 4350
www.metsa.fi, www.luontoon.fi